

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/27/2012/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

34/2013. (II. 6.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ (továbbiakban panaszos) 2012. január 17-én előterjesztett panaszja alapján indult eljárásban a 2013. február 6-án megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2012. január 17-én terjesztette elő panaszát postai úton, a vele szemben 2011. december 21-én S. városban fogatosított rendőri intézkedéssel szemben.

I.

1) A panaszos beadványában előadta, hogy 2011. december 21-én, 11 óra 30 perc körül S. városban karácsonyi halvásárlást tervezett fiával. Autójának leparkolása után gyalogosan – állítása szerint figyelmetlenségből – a piros jelzésen áthaladtak az úttesten, amikor rájuk kiabált két rendőr: „Hé, nem kéne a piroson átmenni! Várjanak meg minket!”. A panaszos elnézést kért, elmondva, hogy vidékiek, nem ismerősek a környéken és figyelmetlenek voltak. A két rendőr közül a kutyájával járőröző rendőr erre a következőkkel felelt: „A piros mindenhol piros, az tán ismeri, nem?”, majd felszólította, hogy igazolja magát, a panaszos azonban elmondta, hogy csak „kiugrottak” az autóból, nincsenek nála az iratai. Kioktatták a panaszost, hogy állampolgári kötelessége az iratait magánál hordani, és felszólították még egyszer, hogy igazolja magát. A panaszos elismételte, hogy nincsenek nála az iratai, és

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

visszakérdezett, hogy „most mi lesz, vasra vernek”? A vele szemben intézkedő rendőr ekkor beszólt a kapitányságra, kocsit kért a panaszos előállításához. Közben a kutyás rendőr kollégája igazoltatta a panaszos fiát, akinél ott voltak az okmányai. A panaszos fia megkérdezte az őt igazoltató rendőrt, hogy mi történne, ha ő igazolná az édesanyját? Az igazoltató rendőr erre azt felelte, hogy a bediktált adatokat rádión lekérdeznék, és azok ellenőrzése után átvehetnék a helyszíni bírságról szóló csekket a szabálysértés miatt. A panaszos megkérdezte, hogy ezt eddig miért nem ajánlották fel neki, és elmondta, hogy bediktálná az adatait, azonban a kutyával járőröző rendőr ezt már nem fogadta el, közölte, hogy most már késő. Az autóra történő várakozás – közel fél óra – alatt a rendőrök többször felszólították panaszost, hogy vegye ki a kezeit a zsebéből, mert ettől fenyegetve érzik magukat a rendőrök. Még a helyszínen megkérdezték a panaszost, hogy a rendőri intézkedéssel szemben óhajt-e panaszt tenni, aki erre elmondta, hogy mindenképpen panaszt tesz majd, mert nem tájékoztatták őt a lehetőségeiről és az intézkedést udvariatlannak, és túlzónak tartja. A panaszos fiát igazoltató rendőr elmondta, hogy ők társával ketten vannak és a panaszos szava semmit nem ér az övékével szemben. A rendőrautó megérkezésekor a kutyával járőröző rendőr megbilincselte, közölte, hogy ettől nem tekinthet el. A panaszos fia próbálta őket józan belátásra bírni, hogy a szabálysértés nem indokolja ezt a durva intézkedést, de lehurrogták.

A rendőrkapitányságra beérve leültették a panaszost, levették róla a bilincset, megkérdezték az adatait. Sikeres azonosítása után ruházatát átvizsgálták, megmotozták, majd a panaszos kérése ellenére a mosdó használatát megtagadták. A járőrőr gépelte a jelentését, amikor „előkerült egy civil ruhás rendőr” – az eljáró rendőrök felettese –, aki kollégái intézkedésével kapcsolatban nemtetszését fejezte ki, majd elolvasva a begépelteket, közölte, hogy „Sovány ez a tényállás, egészítsük ki!”. Miután befejezték a jelentést, a civil ruhás rendőr megkérdezte a panaszost, hogy aláírja-e a papírokat, aki erre közölte, hogy előbb talán el kellene olvasnia. Megkérdezték tőle, hogy kíván-e panasszal élni. A panaszos elmondta kifogásait az intézkedéssel szemben, amire a civil ruhás felettes közölte: „Ez nem panasz, ez semmi.” A papírok kinyomtatása után a panaszos elé tolták, hogy írja alá azokat, aki közölte, hogy nem írja alá, mert panasszal él az előállítással és a rendőri intézkedés módjával szemben. További győzködés ellenére sem volt hajlandó panaszos aláírni a papírokat, ezért végül hatósági tanú alkalmazására került sor. Mikor a panaszos el akarta olvasni az egész jelentést, a civil ruhás rendőr rácsapott a lapokra és azt mondta, hogy a panaszosnak ahhoz semmi köze, csak a rá vonatkozó egy oldalt tekintheti meg. A hatósági tanú ráírta kézzel az igazolásra és a nyilatkozatra, hogy a panaszos a későbbiekben él panasszal, írásban. A panaszos ekkor elkérte az intézkedő járőrök adatait, akik megmutatták neki a jelvényüket és azonosító számukat.

Fent leírtak alapján a panaszos kifogásolja az intézkedés udvariatlan, durva és eltúlzott voltát, a felvilágosítás hiányát. A panaszos állítása szerint a szabálysértést elismerte, semmi nem indokolta, hogy bilincsben előállítsák a rendőrkapitányságra.

2) A Testület levélben kereste meg a panaszost, beadványa pontosítását kérve. A levélben a Testület tájékoztatta panaszost a Testületre irányadó, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvényben (továbbiakban: Rtv.) foglalt hatásköri és eljárási szabályairól, egyúttal felhívta a panaszost, hogy igazolási kérelem formájában nyilatkozzon arról, hogy mi indokolta a nyolc napos határidő betartásának elmulasztását. A panaszos 2012. február 2-án kelt levélben válaszolva az alábbiakat közölte.

A Testülethez fordulás lehetőségéről az előállítás időtartamáról szóló igazoláson keresztül szerzett tudomást, amelyen több más jogvédő szervezet elérhetősége is szerepelt, akikhez panasszal lehet fordulni a rendőri intézkedés miatt, azonban sem az igazoláson nem szerepelt a nyolc napos határidő, sem pedig a rendőrkapitányságon nem tájékoztatták arról, csupán ráböktek a papíron a Testületre, hogy ide fordulhat panaszával.

A panasza késedelmes előterjesztésének okaként előadta, hogy egyrészt nem volt tudomása a nyolcnapos határidőről, arról a rendőrkapitányságon nem tájékoztatták, másrészt eleinte az ünnepek hangulatát nem akarta elrontani azzal, hogy a történetekkel foglalkozik, utána pedig beteg férjét kellett Pécsre kísérenie kontroll vizsgálatokra. Elmondta, hogy ha tudomása lett volna a határidőről, azt semmiképp nem mulasztotta volna el.

A Testület kérdéseire válaszolva elmondta, hogy a rendőrök nem köszöntek, nem azonosították magukat az intézkedés kezdetekor, nem közölték az intézkedés okát és célját. A rendőri intézkedés a déli harangszó előtt 5-10 perccel vette kezdetét. Elmondta, hogy az iratai az igazoltatás helyszínétől mintegy 200 méterre, az ott parkoló gépjárművében voltak, de a rendőrök nem ajánlották fel, hogy odakísérik őket, annak ellenére, hogy tudták, hogy autóval érkeztek. Nem tájékoztatták arról, hogy adatainak bediktálásával is igazolhatja magát. Az intézkedés alatt semmilyen ellenállást nem tanúsított, azon kívül, hogy zsebeit a hideg időjárás miatt zsebre tette. Az előállításának oka az volt, hogy a panaszos nem tudta magát igazolni, s a rendőrautó megérkezésekor a kutyával járőröző rendőr figyelmeztette, hogy meg fogja bilincselni, ettől nem tekinthet el. A panaszos nem tanúsított ellenállást, odanyújtotta a kezét és a kezei előre helyezésevel megbilincseltek, sérülései nem keletkeztek. A rendőrautóhoz haladva a zebrán a piros jelzés ellenére haladtak át. A rendőrkapitányságon egy lepusztult szobában leültették, levették róla a bilincset, adatainak bediktálása után kérték, hogy ürítse ki a zsebeit. Egy hölgy elkísérte egy másik terembe, ahol átvizsgálták a ruházatát, ami után panaszos szeretne volna használni a mosdót, de kérését megtagadták. A rendőrkapitányságon 1 óra 40 percet töltött, az előállítás időtartamáról szóló igazolást – melynek aláírását megtagadta – mellékelte.

Csatolta továbbá az illetékes rendőrkapitányság Szabálysértési Hatóságának módosított határozatát, amelyben a hatóság a személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése és közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése miatt kiszabott negyvenötezer forint pénzbírságot harmincezer forintra mérsékelte, tekintettel arra, hogy panaszos kifogást nyújtott be az eredeti határozatban, amelyben előadta, hogy nem hívták fel a figyelmét arra, hogy adatai bediktálásával is eleget tehet a rendőri felszólításnak. A panaszos elmondása szerint még ezt az összeget is aránytalanul túlzónak tartja, és még gondolkodik azon, hogy újabb kifogást terjesszen elő a módosított határozattal szemben.

II.

A Testület 2012. február 13-án kelt levelében felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az intézkedést foganatosító S. -i Rendőrkapitánysághoz, és kérte az intézkedéssel összefüggésben keletkezett rendőrségi dokumentumok, valamint a Testület által feltett

kérdésekre vonatkozó rendőrségi álláspont megküldését. A rendelkezésre bocsátott iratokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatóak.

1) Az előállítás végrehajtásáról készített – r. főtörzsőrmester (kutyavezető) által aláírt – jelentés szerint a panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés alapján igazoltás, Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján ruházat átvizsgálás, valamint 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján igazolást megtagadó, valamint magát hitelt érdemlően igazolni képtelen személy előállítására került sor. Az intézkedés során az Rtv. 48. § c) pontja alapján szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazására került sor, amelynek alkalmazására a figyelmeztetés megtörtént. A bilincset 2011. december 21-én 12 óra 35 perctől 2011. december 21-én 12 óra 45 percig alkalmazták a kezek előre bilincselésével. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett.

A r. főtörzsőrmester a rendőri intézkedés alapjául szolgáló eseményt a következőképpen írta le. A panaszos S. város, Sz. utca (Posta előtti szakasz) F. utca felőli végén található gyalogos átkelőhelyen a piros lámpa ellenére áthaladt, ezt követően a „Törvény nevében!” szavakkal r. főtörzsőrmester felszólította a panaszost, hogy igazolja magát, de a panaszos ennek nem tett eleget. Személyi azonosító igazolványát a panaszos nem tartotta magánál. Felszólította, hogy diktálja be adatait, azonban a panaszos erre nem volt hajlandó, a panaszos azt hitte, hogy a r. főtörzsőrmester csak viccel vele, ezért a r. főtörzsőrmester közölte vele, hogy előállítja a S.-i Rendőrkapitányságra a személyazonossága megállapítása és szabálysértési feljelentés megtétele céljából. Szerepel az is a jelentésben, hogy panaszos szerint a r. főtörzsőrmester nem közölte vele, hogy miért történik vele ez az egész, de ezt már csak azután kifogásolta, miután a r. főtörzsőrmester rádióan értesítette az ügyeletet. Ezt követően a váltás parancsnok segítségével a S.-i Rendőrkapitányságra sérülésmentesen beszállította panaszost.

A jelentés végén az szerepel, hogy az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról a tájékoztató, valamint az előállítás idejéről szóló igazolás kiadásra került. Az előállítás oka 2011. december 21-én 14 óra 00 perckor megszűnt és sor került panaszos szabadon bocsátására.

Az előállítás végrehajtásáról készített jelentésben panaszra vonatkozó említés nem szerepel.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás– melyet G. P. r. hadnagy írt alá– szerint az előállítás, bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű és arányos volt, az intézkedés alá vont személy jegyzőkönyvi, vagy feljegyzésben történő meghallgatása nem volt szükséges.

2) Az intézkedés napján jelentést (továbbiakban: jelentés) készített a másik intézkedő rendőr, r. törzsőrmester. A jelentés szerint r. törzsőrmester a r. főtörzsőrmesterrel történő gyalogos szolgálat teljesítése közben arra lett figyelmes, hogy egy férfi és egy nő áll a Sz. utcai gyalogátkelőhelyen, majd a piros jelzés ellenére lelépnek az útestre. Az áthaladás közben r. törzsőrmester rájuk szólt, hogy piros a lámpa, de a férfi és a nő csak hátranéztek, mosolyogtak, majd folytatták (volna) útjukat, ezért felszólította fel őket, hogy várják meg őket a túloldalon. A nő hátrafordult és gúnyos hangon azt felelte „persze”, és indult volna tovább, de a férfi jelezte, hogy ne menjen el.

A két személyt a napszaknak megfelelő köszönést követően r. törzsőrmester igazolásra szólította fel, ezt követően a férfi, H. M. (a panaszos fia) személyigazolványát átadta. A r. őrmester közölte vele H. M.-mel, hogy cselekménye a KRESZ szerint szabálysértést

(gyalogátkelő helyen piros jelzés ellenére gyalogosan áthaladás) képez, amit a férfi elismert, ezért r. őrmester figyelmeztetésben részesítette, adatait a nyilvántartásban ellenőrizte. Intézkedése során a panaszos gúnyos megjegyzéseket tett, kifejezésre juttatva véleményét, hogy nevetséges és piti dolognak tartja, hogy emiatt megállították őket. R. őrmester egyszer felszólította a panaszost, hogy adja át személyi igazolványát, azonban az nem volt a panaszosnál, ezért felszólította, hogy diktálja be adatait, amit a panaszos megtagadott. A panaszos „mert különben bilincsbe ver?” kérdésére válaszolva r. őrmester tájékoztatta, hogy igen, elő fogják állítani a rendőrkapitányságra. Ezt követően r. őrmester ismét felszólította a panaszost adatai bediktálására, aki ennek nem tett eleget, ezért a r. őrmester az ügyeletvezetőtől segítséget kért a panaszos előállításához. A panaszos ezt meghallva felháborodott, már hajlandó lett volna bediktálni az adatait, azonban a r. őrmester az előállítás mellett döntött, a következő indokok alapján: „Mivel én már nem hittem el, amit mond, és nem volt jelen olyan személy, aki őt hitelt érdemlően igazolni tudta volna, ezért a fényképes azonosítás miatt nem álltam el az előállítástól.”

Ezt követően 12 óra 35 perckor „a törvény nevében” szavak előrebocsátását követően megbilincselte a panaszost, kezeinek előre helyezésével, és a helyszínre r. törzsszázados segítségével beszállították a S.-i Rendőrkapitányságra sérülés- és panaszmentesen. A rendőrkapitányság épületében egy őrmesternő a panaszos ruházatát átvizsgálta, melynek során önkárosításra alkalmas vagy különösen veszélyes eszközt nem találtak a panaszosnál.

A panaszos adatainak lekérdezése után kiderült, hogy nem szerepel a körözési rendszerben. A panaszos sem az előállítás időtartamáról kiállított igazolást és nyilatkozatot nem volt hajlandó aláírni, ezért hatósági tanú alkalmazására került sor.

A szabálysértés tényét a panaszos elismerte, továbbá azt is, hogy nem igazolta magát, de a jelentés szerint ennek ellenére felháborodott, hogy előállították a rendőrkapitányságra. A rendőrök elöljárója, a szolgálaton kívüli r. hadnagy próbálta megértetni a panaszossal, hogy panaszos nem az intézkedés jogszerűségével kapcsolatos, tekintettel arra, hogy a jelentés szerint a panaszos elismerte, hogy közölték vele, hogy előállítják személyazonosságának megállapítása céljából, csak nem gondolta komolyan, hogy erre valóban sor kerül. A panaszos többször elmondta, hogy panasszal kíván élni amiatt, hogy nem tájékoztatták arról, hogy mi fog történni, ha nem igazolja magát és adatait sem diktálja be. A r. őrmester ezért elmondta neki, hogy az igazolás végén több jogvédő szervezet is szerepel, forduljon hozzájuk bizalommal.

3) A S.-i Rendőrkapitányság által rendelkezésre bocsátott „Nyilatkozat az elfogott, előállított, elővezetett személy részéről” (továbbiakban: nyilatkozat) iraton szerepel, hogy a panaszos a jogorvoslati jogaira vonatkozó tájékoztatást megkapta, s a vele szemben alkalmazott személyi szabadságot korlátozó intézkedéssel és kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban panasszal írásban élni fog, a későbbiekben. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján hozzátartozó, illetve képviselő kiértesítését nem kérte a panaszos.

A panaszos nyilatkozott arról is, hogy a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 31. § (11) bekezdése szerinti, 5 órát meghaladó fogvatartás esetén igénybe vehető élelmezést nem kér, betegségben nem szenved, sérülése a rendőri intézkedés során nem keletkezett, orvosi ellátásban nem részesült.

A nyilatkozat utolsó fordulója értelmében a panaszos által elkövetett cselekmény miatt a r. főtörzsőrmester és r. őrmester szabálysértési feljelentéssel éltek.

Tekintettel arra, hogy a panaszos a nyilatkozat aláírást megtagadta, ezért hatósági tanú alkalmazására került sor, akinek aláírása után átadták panaszos részére a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolást (továbbiakban: igazolás).

4) Az „Igazolás” szerint az előállítás 2011. december 21-én 12 óra 20 perctől, 2011. december 21-én 14 óra 00 percig tartott. A panaszos az igazolás aláírását szintén megtagadta, ezért helyette a hatósági tanú aláírása szerepel. Az igazolás 2. pontját a hatósági tanú töltötte ki a panaszos szóbeli tájékoztatása alapján, mely szerint az előállításával és a rendőri intézkedés módjával szemben panasszal később él, írásban.

5) Megküldésre került a S.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály által szabálysértési ügyben tett feljelentése, amelyet az eljáró r. főörzsőrmester és r. hadnagy előjárója írt alá. A feljelentés tartalma megegyezik az 1) pontban részletezett jelentésben található, intézkedés alapjául szolgáló esemény leírásával, ezért ennek ismertetésétől a Testület eltekint.

6) A r. főörzsőrmester 2012. február 29-én kelt jelentése a fentebb kifejtett dokumentumokhoz képest az alábbi új információt tartalmazza.

A panaszos S.-i Rendőrkapitányságra történő beszállításában r. törzsszázlós működött közre, aki a szolgálati gépkocsival az intézkedés helyszínével szemben, a vasútállomás parkolójában tudott megállni, ezért a személyes szabadságában korlátozott személyt a gyalogos átkelőhelyen át kellett kíséreni, azonban a törzsőrmester a szolgálati kutyája miatt csak a kísérést biztosította és a r. őrmester fogta meg a panaszos kezét. A gyalogos forgalom irányítására szolgáló fényjelző készülék zöld jelzésén indultak el, azonban a panaszos az átkelést lelassította azzal, hogy fiának – aki telefonjával felvételeket készített – „pózolt”, megbilincselte kezét mutogatta és magyarázott, viccnek nevezte az egész intézkedést. Időközben a lámpa jelzése pirosra váltott, ezért a r. őrmester sietette a panaszost az átkelésben.

A S.-i Rendőrkapitányságra érve a második emeleti leíróban ültették le a panaszost, ahol a r. őrmester 2011. december 21-én 12 óra 45 perckor vette le a bilincset a panaszos kezéről. Az előállított személy őrzéséről r. őrmester gondoskodott. Az előállító helyiségben történő elhelyezésre nem volt szükség, mert a fényképes ellenőrzést követően a mielőbbi szabadon bocsátás miatt az feleslegessé vált.

7) Az eljáró rendőrök felettesének, r. hadnagynak a 2011. február 29-én kelt jelentése az alábbiakat tartalmazza.

2011. december 21-én szolgálaton kívüli időben a déli órákban a S.-i Rendőrkapitányságon tartózkodott a r. hadnagy, amikor a második emeleti leíró mellé érve szem-és fültanúja volt annak, ahogyan r. főörzsőrmester a számítógépen gépelve egy nővel beszélget, aki azt mondta, hogy a szabálysértést elismeri és azt is, hogy nem mondta meg az adatait, de az nem érti, hogy miért van előállítva. A r. hadnagy odalépett hozzájuk és kérdésére a r. főörzsőrmester jelentette a történetet. Elmondása egyezik a korábbiakkal, így a Testület mellőzi ennek ismertetését.

A r. hadnagy szerint a járőrök helyesen jártak el, hogy a panaszos személyazonosság megállapításának céljából előállították a panaszost, tekintettel arra, hogy a panaszos két

szabálysértését is elkövetett, az eredményes szabálysértési eljáráshoz pedig szükséges a hiteles azonosítás.

A személyes szabadságot korlátozó jelentés panaszossal történő aláíratásakor jelen volt r. hadnagy is, a panaszos ekkor is sérelmezte, hogy nem közölték vele előállításának indokát. Ekkor r. hadnagy bemutatkozott a panaszosnak, elmondta, hogy ő az eljáró rendőrök előljárója és rákérdezett, hogy mi a panasz az intézkedéssel kapcsolatban. Panaszos emelt hangon tájékoztatta őt arról, hogy vele nem közölték, hogy miért állítják elő, túlzásnak tartja ezt és nem ért egyet az előállításával; elmondása szerint „neki, mint állampolgárnak honnét kellene tudnia azt, hogy ha a rendőr felszólítja és nem igazolja magát, az baj”. Elmondta, hogy nem hajlandó semmit aláírni, mert panasz van. Arra a kérdésre, hogy az intézkedést, vagy az előállítást panaszolja-e, nem adott konkrét választ. A r. hadnagy elmondta neki, hogy előállítása a hatályos jogszabályok alapján jogszerű volt, tekintettel arra, hogy a rendőri felszólítás ellenére nem volt hajlandó magát igazolni, valamint a szabálysértési eljárás megindításához szükséges volt megállapítani a hiteles személyazonosságát. Egyúttal felajánlotta a panaszosnak, hogy jegyzőkönyvezi a panaszát, de a panaszos nem élt ezzel a lehetőséggel. A r. hadnagy és r. főtörzsőrmester. is elmondta a panaszosnak, hogy az igazoláson több szervezet is fel van tüntetve, ahová panaszával fordulhat. A r. hadnagy azt is elmondta, hogy a rendőri intézkedéssel szembeni panaszát 30 napon belül terjesztheti elő a rendőri szervnél, illetve, hogy a Független Rendészeti Panasztestülethez címzett panaszát az intézkedéstől számított 8 napon belül teheti meg az igazoláson feltüntetett elérhetőségek bármelyikén. Ezt követően a r. hadnagy hatósági tanú jelenlétében ismertette és felolvasta a panaszossal az iratok rá vonatkozó részét.

8) A S.-i Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának vezetője által készített, 2012. március 6-án kelt és a rendőrkapitányságvezető-helyettes, valamint a megyei rendőrfőkapitány által aláírt, összefoglaló jelentése az 1) és 2) pontban ismertettekén kívül az alábbi új információkat tartalmazta.

A Testület kérdéseinek megválaszolása érdekében a Közrendvédelmi Osztály vezetője meghallgatta az intézkedő r. főtörzsőrmestert és r. őrmestert, felhívta őket jelentésük kiegészítésére, valamint az intézkedés alá vont panaszos jogait ismertető r. hadnagyot jelentés készítésére utasította.

2011. december 21-én 8 óra 00 perctől 2011. december 21-én 20 óráig r. főtörzsőrmester szolgálati kutyájával, valamint a mellé beosztott r. őrmesterrel rendszeresített szolgálati egyenruhában és felszereléssel látott el gyalogos szolgálatot S.város belvárosában.

A helyszíni intézkedés fogatosítására a 2011. december 21-én 12 óra 20 perckor került sor a F. utca járdáján. A rendőri intézkedéssel összefüggésben kép, illetve hangfelvétel nem készült. A szolgálati fellépés és intézkedés módja végig kulturált volt. Az igazoltatás során a panaszos folyamatosan emelt hangon, gúnyos megjegyzéseket tett, hiába szólították fel az együttműködésre. A panaszos fiával szemben fogatosított rendőri intézkedés befejezése után a férfi együttműködésre szólította fel édesanyját, és kérte, hogy diktálja be az adatait, azonban a panaszos nem tett ennek eleget. Az ezután történik leírása egybevág az intézkedés napján fentebb ismertett jelentésekkel, kiegészítve azzal, hogy a panaszos csupán annyit mondott a rendőröknek, hogy az iratai nincsenek nála, a személyi igazolványa hollétéről azonban nem nyilatkozott.

Az összefoglaló jelentés szerint r. törzsőrmester azért döntött végül az előállítás fogatosítása mellett, mert egyrészt a panaszos nem volt képes hitelt érdemlően igazolni magát, másrészt a több szabálysértés elkövetése miatt feltétlenül szükségesnek tartotta a

szabálysértési feljelentéshez szükséges pontos adatok beszerzését és panaszos arcképes azonosítását, továbbá tartott attól, hogy a panaszos egy másik, általa ismert személy adatait diktálja be, amire már volt példa az utóbbi időben.

A ruházat átvizsgálására az Rtv. 31. § (1) és (2) bekezdései alapján egy r. őrmesternő végezte el egy másik, különálló irodában. Támadásra vagy önvészély okozására alkalmas tárgy, valamint a személy azonosítására alkalmas irat nem került elő. A ruházat átvizsgálását tehát azonos nemű személy végezte, nem szeméremsértő módon.

III.

A panaszos beadványa kapcsán a Testületnek elsőként azt kellett vizsgálnia, hogy annak előterjesztésére határidőben került-e sor. A Testület ezért az

igazolási kérelem tárgyában az alábbi döntést hozta.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. fejezetében, a Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az intézkedéskor hatályos Rtv. 93. §- a értelmében a panaszt az intézkedéstől, ha pedig a panasz előterjesztője az őt ért jogsérelemtől később szerzett tudomást, ettől az időponttól számított nyolc napon belül lehet a Testületnél előterjeszteni.

A konkrét esetben a hivatkozott törvényhely első fordulata alkalmazásának volt helye, hiszen megállapítható, hogy a panaszos a sérelmeit már a rendőri intézkedés alkalmával, azzal egy időben felismerte. Ez azt jelenti, hogy a panasz előterjesztésére nyitva álló nyolcnapos határidőt az intézkedés napjától kellett számítani. A sérelmezett esemény 2011. december 21-én történt, tehát a nyolcnapos határidő 2011. december 29-én járt le. A panaszos azonban csak 2012. január 11-én terjesztette elő panaszát.

A Testület a panaszjog érvényesülését garanciális jellegűnek tekinti, ezért töretlen gyakorlata szerint határidőben érkezettként kezeli azokat a beadványokat, amelyeket azért terjesztettek elő késedelmesen, mert az eljáró rendőrök nem vagy nem megfelelően tájékoztatták az intézkedés alá vontakat panaszjukról.

A panaszos panaszának kiegészítésében azzal védekezett, hogy nem tudott a nyolcnapos határidőről, mert erről nem tájékoztatták a rendőrkapitányságon. Az intézkedés napján kelt, r. őrmester által aláírt jelentésben csak annyi szerepel, hogy az intézkedés végén kapott igazoláson feltüntetett jogvédő szervezetekhez panaszos bizalommal fordulhat, a tájékoztatás során említett határidőre vonatkozóan nincs utalás.

A r. főtörzsőrmester 2012. február 29-én kelt jelentésében annyi szerepel, hogy „az intézkedés végén szóban ismét közöltük vele a nevünk és jelvényszámunkat, valamint az intézkedés okát, továbbá közöltem vele, hogy az igazoláson, amit az intézkedés végén kap, több jogvédő szervezet is fel van tüntetve, melyekhez fordulhat panaszával”

Az kétség kívül megállapítható, hogy a panaszos kapott tájékoztatást a panasz előterjesztésének lehetőségéről, ugyanakkor az nem teljesen egyértelmű, hogy az intézkedés

időpontjában a rendőri tájékoztatás során arról felvilágosították-e a panaszost, hogy pontosan milyen határidőn belül teheti meg az Rtv. szerinti panaszát.

Mindezeket a Testület a panaszos késelemét kimentő körülményként értékelte, ezért az igazolási kérelemnek helyt adott, a beadványt határidőben érkezettként befogadta, és érdemben vizsgálni kezdte.

IV.

A panaszos beadványában és annak kiegészítésében sérelmezi a vele szemben fogatosított rendőri intézkedést és annak módját, előállításának tényét és jogalapját, a bilincs alkalmazását valamint az előállítása alatt vele szemben fogatosított ruházatának átvizsgálását.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak az intézkedéskor hatályban volt, a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdéséből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54. §-ának (1) bekezdése szerinti emberi méltósághoz és az abból levezethető személyi integritáshoz való jogát, továbbá az 55. §-ának (1) bekezdésben biztosított személyes szabadsághoz való jogát.

1) A Testület mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy fennállt-e az adott helyzetben a rendőr intézkedési kötelezettsége. Ennek kapcsán utal az Rtv. 13. § (1) bekezdésére, mely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Az intézkedési kötelezettség szabályait a Szolgálati Szabályzat 8-9. §-ai tovább részletezik. A Szolgálati Szabályzat 9. §-a úgy rendelkezik, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki. A figyelmeztetés során a rendőr a szabálysértés elkövetésén tetten ért személyt felszólítja a tevékenysége abbahagyására, és felhívja, hogy a jövőben tartózkodjon szabálysértés elkövetésétől.

A panaszos magatartásával összefüggésben ugyancsak utalni kell az Rtv. 19. § (1) és (2) bekezdésében foglaltakra, mely szerint a jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek mindenki köteles magát alávetni és a rendőr utasításának engedelmeskedni, továbbá „a rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.”

A Testület álláspontja szerint fentiek okán a gyalogátkelőhelyen a piros lámpa ellenére áthaladó panaszossal szemben a rendőrök **intézkedési kötelezettsége fennállt, ezért a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga e vonatkozásban nem sérült.**

2) A Testület vizsgálta a panaszos szolgálati fellépéssel kapcsolatos kifogását. A panaszos előadta, hogy az intézkedő rendőr tisztelgés és köszönés nélkül („Héé, nem kéne a piroson átmenni! Várjanak meg minket!”), valamint az intézkedés céljának közlése nélkül szólította fel a panaszost személyazonosságára igazolására.

Az Rtv. 20. §-a tartalmazza a rendőri intézkedés során a rendőr azonosítására vonatkozó rendelkezéseket, amelynek az a célja, hogy a rendőri intézkedések, eljárások során minden esetben kétséget kizáróan azonosítani lehessen az eljáró rendőrt. Ennek ugyanakkor nem lehet olyan hatása, hogy az intézkedést akadályozza. A 20. § (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedése során vagy az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt, minden esetben köteles nevét, azonosító számát, illetve az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Ez alól egyetlen eset kivétel, nevezetesen, ha ez a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, ebben az esetben ugyanis az intézkedés befejezésekor kell az igazolására szolgáló lépéseket megtenni.

A rendőri intézkedés alakításait tovább részletezi a Szolgálati Szabályzat) 5. §-a, amely szerint a rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr továbbá az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatja.

Az intézkedés napján készült rendőrségi dokumentumok nem mindegyike tartalmaz információt a szolgálati fellépés módjára vonatkozóan. Az előállítás végrehajtásáról készült jelentés annyit tartalmaz, hogy a panaszos a gyalogos átkelőhelyen a piros lámpa ellenére áthaladt, ezt követően a „Törvény nevében!” szavakkal r. főtörzsőrmester felszólította a panaszost, hogy igazolja magát. Ugyanakkor a r. őrmester intézkedés napján kelt jelentésében az szerepel, hogy figyelmeztetése ellenére a piros lámpán való áthaladás miatt felszólította a panaszost és fiát, hogy túloldalon várják meg, a két személyt a napszaknak megfelelő köszönést követően igazolásra szólította fel.

A kapitányságvezető-helyettes 2012. március 6-án kelt válaszevele azt tartalmazza, hogy a rendőrök eleget tettek az azonosításra vonatkozó kötelezettségüknek, az intézkedés megkezdésekor napszaknak megfelelően köszöntek és a tisztelgést, majd a megszólítást követően a járőrvezető r. főtörzsőrmester közölte a nevét, rendfokozatát.

A rendelkezésre álló adatok alapján kétséget kizáróan nem megállapítható, hogy az azonosítási kötelezettségének valóban eleget tettek-e az intézkedő rendőrök. **Mivel a panaszosi és rendőrségi állítások közötti ellentét feloldására a Testületnek nem volt módja, ezért a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme e vonatkozásban nem volt megállapítható.**

3) A Testület vizsgálta a panaszos igazoltatásának jogszerűségét.

Az rendőri intézkedés időpontjában hatályban levő Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. Ugyanezen törvényhely (2) bekezdése szerint az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni (személyazonosító igazolvánnyal, illetve olyan hatósági igazolvánnyal, ami a személyazonosításhoz szükséges

adatokat tartalmazza). A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

Az Rtv. fentebb hivatkozott 20. §-ának (2) bekezdése szerint a rendőr az intézkedés megkezdése előtt minden esetben köteles az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

a) A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján az igazoltatás jogszerűségének megítélésével összefüggésben az alábbiakat állapította meg.

A rendőrség az igazoltatás ténybeli okaként a panaszos által elkövetett szabálysértésre hivatkozott. A Testület gyakorlata szerint a szabálysértésre utaló körülményeket vizsgálati körébe annak ellenére vonja, hogy magának a szabálysértési tényállásnak a minősítésére és a felelősség megállapítására nincs hatásköre. Ennek indoka, hogy a szabálysértésre utaló körülmények vizsgálata nélkül a Testület kontrollja az ilyen ténybeli indok alapján intézkedés alá vont személyek esetén teljesen kiüresedne.

Az igazoltatás jogalapjaként a Testületnek tehát azt kellett mérlegelnie, hogy a hivatkozott szabálysértési tényállás fennforgott-e, és alapul szolgálhatott-e az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdés I. fordulata szerinti közrend, közbiztonság védelme érdekében történő igazoltatáshoz.

A közúti közlekedés szabályairól 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 8. §-a tartalmazza a gyalogosforgalom irányítására szolgáló fényjelző készülékekre vonatkozó rendelkezéseket, ezen szakasz (2) bekezdésének c) pontja szerint a piros fény az áthaladás tilalmát jelzi: a gyalogos az útestre nem léphet.

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján –beleértve azt a tény, hogy panaszos is elismerte a szabálysértést– úgy ítélte meg, hogy a panaszos magatartása alkalmas lehetett az említett szabálysértési tényállás megvalósítására, s ennek alapján **a rendőrök a közrend, közbiztonság védelme érdekében jogszerűen kívánták igazoltatni a panaszost.**

b) A Testület – a panaszosi állítás és a rendőrök válasza, egyenkénti és összességükben való értékelését követően a rendőrség állítását találta meggyőzőbbnek abban a kérdésben, hogy elhangzott-e a rendőrök részéről az intézkedés céljának közlése. A panaszában maga a panaszos is elismerte, hogy a közlekedési szabálysértés tényét elismerte, nem akart kibújni annak következményei alól, valamint a rendőrök is szemtanúi voltak annak. Életszerűtlen megoldás lenne ugyanis a Testület megállapítása szerint az, hogy a rendőrök ne közölték volna a panaszossal a helyszínen a szabálysértés tényét, ezért a **Testület azt a megállapítást tette, hogy az intézkedő rendőrök közölték a panaszossal az igazoltatás Rtv. szerinti célját és jogszabályi alapját, melynek következtében nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.**

4) A Testület ezt követően vizsgálat tárgyává tette a panaszos előállításának jogalapját és annak indokát, valamint az előállítás, – mint személyi szabadságot súlyosan korlátozó intézkedés – arányosságát.

A panaszos állítása szerint a kutyájával járőröző r. főtörzsőrmester rendőr kétszer szólította fel arra, hogy igazolja magát, a panaszos első alkalommal elmondta, hogy a „épp csak kiugrottak az autóból”. A rendőr erre azt válaszolta, hogy állampolgári kötelessége magánál tartania az iratokat, a panaszos erre elismételte, hogy azok nincsenek nála, és tréfálkozva kérdezte, hogy most mi fog történni, „netán vasra verik”. A r. főtörzsőrmester erre mindenféle előzetes figyelmeztetés vagy tájékoztatás nélkül azonnal beszólt a kapitányságra, hogy autót kér a panaszos előállításához. A panaszos intézkedés alá vont felnőttkorú fia –akit szintén igazoltattak, és akinél ott voltak az okmányai – felajánlotta, hogy igazolja édesanyját, és megkérdezte az őt igazoltató, és az elismert szabálysértés miatt őt figyelmeztetésben részesítő r. őrmestert, hogy ebben az esetben mi történne. A r. őrmester azt a válaszolta a panaszos fiának, hogy a bediktált adatokat a rádión lekérve ellenőriznék, majd az elkövetett szabálysértés miatt a helyszíni bírságról csekket állítanának ki. A panaszos kérte, hogy bediktálhassa az adatait, és fia igazolhassa őt, azonban az eljáró rendőrök ezt a lehetőséget nem fogadták el, arra hivatkozva, hogy „már késő”.

Az eljáró rendőrök intézkedés napján kelt jelentései nem egységesen tartalmazzák a történeteket. A r. főtörzsőrmester az előállítás végrehajtásáról készült jelentésében az szerepel, hogy egyszer szólította fel a panaszost, hogy igazolja magát, aki ennek nem tett eleget; ezért egyszer felszólította, hogy diktálja be adatait, azonban panaszos erre nem volt hajlandó, ezért közölte vele, hogy előállítja a S.-i Rendőrkapitányságra a személyazonosság megállapítása és szabálysértési feljelentés megtétele céljából. A r. őrmester intézkedés napján kelt jelentése szerint egyszer felszólította a panaszost, hogy adja át személyi igazolványát, azonban az nem volt nála, ezért felszólította, hogy diktálja be adatait, amit a panaszos megtagadott, a panaszos „mert különben bilincsbe ver?” kérdésére válaszolva tájékoztatta, hogy igen, elő fogják állítani a rendőrkapitányságra. Ezt követően ismét felszólította a panaszost adatait bediktálására, aki ennek nem tett eleget, ezért az ügyeletvezetőtől segítséget kért az előállításához. A panaszos ezt hallva felháborodott, már hajlandó lett volna bediktálni az adatait, azonban a r. őrmester az előállítás mellett döntött, a következő indokok alapján: „Mivel én már nem hittem el amit mond, és nem volt jelen olyan személy, aki őt hitelt érdemlően igazolni tudta volna, ezért a fényképes azonosítás miatt nem álltam el az előállítástól.” Az összefoglaló jelentés szerint a főtörzsőrmester azért döntött az előállítás fogatosítása mellett, mert egyrészt a panaszos nem volt képes hitelt érdemlően igazolni magát, másrészt a több szabálysértés elkövetése miatt feltétlenül szükségesnek tartotta a szabálysértési feljelentéshez szükséges pontos adatok beszerzését és az arcképes azonosítást, továbbá tartott attól, hogy panaszos egy másik, általa ismert személy adatait diktálja be, amire már volt példa az utóbbi időkben.

A jelentésben az előállítás jogalapjaként megjelölt Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. **Az előállítás jogalapja tehát kétség kívül fennállt, hiszen a panaszosnál nem voltak ott az okmányai.**

Ugyanakkor az Rtv. 29. § (2) bekezdésének utolsó fordulata szerint a rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

A Testület felhívja a figyelmet az Rtv. 15. §-ában megfogalmazott azon általános arányossági követelményére, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az

eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással illetőleg sérüléssel vagy károkozással jár.”

Az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján a szükségesség és arányosság, valamint a célszerűség mércéjének figyelem előtt tartásával a rendőr szabad mérlegelésbe esik az előállítás foganatosítása. Fontos rögzíteni, utalással a Rtv. kommentárjában foglaltakra, hogy a szabad belátás alapján hozott döntés azonban nem lehet önkényes, az mindig a tények mérlegelésén alapulhat. A Testület több korábbi állásfoglalásában hangsúlyozott elv szerint, tekintettel az előállítás súlyosan alapjog korlátozó jellegére, ezen intézkedés alkalmazásakor, fenntartásakor, meghosszabbításakor a rendőrségnek különös körültekintéssel, a szükségesség és arányosság követelményeinek maximális figyelembe vételével kell eljárnia.

A panaszosnak a rendőri intézkedéssel szembeni ellenállása abban állt, hogy a panaszos által is elismerten hallott rendőri felszólításnak nem tett eleget, mert iratai nem voltak nála, állítása szerint azok a közelben parkoló gépjárművében maradtak, e tényről közölte is az eljáró rendőrökkel. Ugyanakkor az Rtv. 29. § (2) bekezdésének utolsó fordulata szerint a rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként. A helyszínen pedig lett volna ilyen személy: a panaszos felnőttkorú egyeneságbeli hozzátartozója, a fia, akit szintén igazoltattak a rendőrök és akinél ott voltak az okmányai, felajánlotta, hogy igazolja édesanyját, tehát a jelentésben megjelölt cél – a panaszos személyazonosságának kiderítése – az előállítás nélkül is elérhető lett volna.

A Testület megállapítása szerint tekintettel arra, hogy jelenlévő más személy is igazolhatta volna a panaszos személyazonosságát, **az előállítás kétséget kizáróan aránytalan sérelmet jelentett a panaszos számára, és az sértette ezáltal a panaszos személyes szabadsághoz fűződő jogát.**

5) Annak ellenére, hogy a Testület gyakorlata szerint az előállítás aránytalansága minden további, az előállításból következő intézkedést, és az előállításához kapcsolódó kényszerítő eszköz alkalmazását jogszerűtlenné teszi, a Testület vizsgálat tárgyává tette a panaszossal szembeni bilincs alkalmazását a rendőri autóba történő kísérése kapcsán. A Testület a panaszossal szembeni kényszerítő eszköz alkalmazása tekintetében az alábbi megállapításokat teszi.

A panaszbeadvány szerint a rendőrök közölték a panaszossal, hogy megbilincselik, annak okát azonban szintén nem közölték vele. Testi kényszer nem előzte meg bilincselését, a rendőri felszólításnak egyből eleget tett, a rendőrökkel szemben nem tanúsított ellenállást. A panaszos beadványában úgy fogalmaz, hogy a bilincset karjára felhelyező „kutyás rendőr a bilincs alkalmazására történő figyelemfelhívás után közölte, hogy annak használatától semmiképp nem tekinthet el”. A panaszos elmondása szerint az egész intézkedés során semmit nem mondott, ellenállást nem fejtett ki. A panaszos fia kifejezetten felhívta a rendőrök figyelmét arra, hogy az elkövetett szabálysértés súlya nem indokolja a bilincs alkalmazását, azonban őt „lehurrogták”.

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat. A bilincselés szabályait a Szolgálati

Szabályzat 41. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető; aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja; akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg; akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg; aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget; akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja; vagy akit egyedül intézkedő rendőr állít elő. A Szolgálati Szabályzat 41. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg.

A Szolgálati Szabályzat a kényszerítő eszközök általános szabályai között, a 39. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A kényszerítő eszköz alkalmazását a Szolgálati Szabályzat említett 39. §-ának (3) bekezdése alapján jól hallhatóan, közérthetően és határozott módon meg kell előznie a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, illetve az arra vonatkozó figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

A panaszos állítása és a rendőrségi dokumentumokban foglaltak egybevégnak a tekintetben, hogy a bilincselést nem előzte meg testi kényszer alkalmazása (még annak foganatosítása érdekében sem). Az elfogás végrehajtásáról és kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló, illetve a részletes rendőri jelentések szerint a panaszossal szemben testi kényszert nem alkalmaztak, ellenben – előzetes figyelmeztetést követően – az Rtv. 48. §-ának c) pontja alapján szökés megakadályozása érdekében bilincset alkalmaztak, 10 percen keresztül. A panaszos kezeit előre helyzetbe bilincselték.

A Testület ehelyütt is hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Az Rtv. 16. §-ának (1) bekezdése továbbá kimondja, hogy a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható. A Szolgálati Szabályzat 39. §-ának (1) bekezdése második fordulata pedig azt rögzíti, hogy a kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent: a nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.

A Testület megítélése szerint az intézkedő rendőrök az arányosság követelményét nem vették figyelembe akkor, amikor a testi kényszer, mint enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása helyett bilincset alkalmaztak. (Megjegyzendő, hogy az intézkedés napján készült jelentések egyike sem számol be konkrét ellenszegülésről, csupán arról, hogy a panaszos gúnyos és bíráló megjegyzéseket tett arra vonatkozóan, hogy nevetségesnek tartja, hogy a piros lámpán való áthaladásért állították meg őket a rendőrök.)

A Testület a rendelkezésére álló bizonyítékok alapján továbbá úgy foglalt állást, hogy az említett Rtv. szerinti bilincselési okok egyike sem forgott fenn az adott esetben. A panaszos szökésétől már csak életkorára (50 év) és nemére való tekintettel sem kellett tartani, különös figyelemmel arra, hogy az intézkedő rendőrök egyikének a szolgálati kutyája is a helyszínen volt. A panaszos ellenszegülést sem tanúsított, amelyet meg kellett volna törni.

A Testület ezért jogszerűtlennek tekintette a bilincshasználatot, és a panaszos emberi méltósághoz és személyi szabadsághoz fűződő jogának sérelmét állapította meg.

6) A panaszos beadványában sérelmezte továbbá a vele szemben a rendőrkapitányságon fogatosított ruházatátvizsgálást.

A Testület megállapítása szerint a ruházatátvizsgálásra kizárólag a jogellenesen fogatosított előállítás miatt került sor, így az sértette a panaszos személyi integritáshoz fűződő jogát.

7) Vizsgálata körébe vonta a Testület a panaszossal szemben alkalmazott hangnemet.

A panaszos sérelmezte a rendőrök által használt udvariatlan hangnemet, valamint hogy a S.-i Rendőrkapitányságon egy – az intézkedésben részt nem vevő idegen – rendőr ráförmedt, hogy „az ilyenek miatt, mint maga, nem tehetjük a dolgunkat az utcán, pedig lehet, hogy most is bűncselekmény történik és mi magával kell, hogy foglalkozzunk.”

Az összefoglaló jelentés szerint a szolgálati fellépése és intézkedés végig kulturált volt. A rendőrségi iratok arról számolnak be, hogy a panaszost az igazoltatás során többször együttműködésre szólították fel, aki az intézkedés során végig gúnyos megjegyzéseket tett, és viccnek állította be a történeteket, mi több, az előállításakor a szolgálati gépjármű felé haladva lassította haladásukat azzal, hogy fényképező fiának pózolt és magyarázott a rendőröknek.

A Testület a panaszosi és rendőri állítások közti ellentmondást a rendelkezésére álló szűkös bizonyítási eszközök miatt feloldani nem tudta, ezért a **panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme e vonatkozásban nem volt megállapítható.**

8) Vizsgálta végül a Testület a rendőri intézkedéssel szembeni panasztételre vonatkozó rendőri tájékoztatási kötelezettség teljesítését.

A panaszos beadványában következetesen azt állította, hogy a panasz megtételének határidejéről tájékoztatást nem kapott, csupán „ráböketek az igazolás alján szereplő jogvédő szervezetekre, elmondva, hogy ott tehet panaszt.” Ezzel az állítással összhangban a r. őrmester 2011. december 21-én készített jelentésében csupán azt állította, hogy tájékoztatta a panaszost, hogy hová forduljon bizalommal panasza esetén, tehát az már nem szerepel a rendőri jelentésben, hogy konkrétan (határidők stb.) mit tartalmazott ez a felvilágosítás. A r. főtörzsőrmester 2012. február 29-én kelt jelentésében annyi szerepel, hogy „az intézkedés végén szóban ismét közöltük vele a nevünk és jelvéyszámunkat, valamint az intézkedés okát, továbbá közöltem vele, hogy az igazoláson, amit az intézkedés végén kap, több jogvédő szervezet is fel van tüntetve, melyekhez fordulhat panaszával.”

Az intézkedő rendőrök felettese által 2012. február 29-én megtett jelentésben fentiekkel ellentétben az szerepel, hogy nem csupán az igazoláson szereplő jogvédő szervezetekről

tájékoztatta panaszost, hanem arról is, hogy „a rendőri intézkedéssel szembeni panaszát az intézkedéstől számított 30 napon belül írásban és elektronikusan, az előállításával kapcsolatos panaszát a Független Rendészeti Panasztestületnél 8 napon belül a megadott elérhetőségek bármelyikén megteheti.”

A fenti ellentmondásokat a Testület a rendelkezésére álló szűk bizonyítási lehetőségekkel nem tudta, ezért a **panasztételről való tájékoztatási kötelezettség kapcsán a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.**

V.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a vizsgált ügyben az egyes sérelmek – maga az intézkedés kezdeményezése, az igazoltatás – kapcsán alapjogsérelem egyrészről nem történt, másrészről a rendőri fellépés, a hangnem és a panaszjogról való tájékoztatás miatt alapjogi sérelem nem volt megállapítható.

Sérült ugyanakkor a panaszos személyes szabadsághoz és emberi méltósághoz való joga az előállítás aránytalan volta és a bilincs alkalmazása miatt.

A Testület álláspontja szerint a megállapított jogsérelmek mértéke eléri azt a szintet, amely a Testület súlyos alapjogsérelmet megállapító állásfoglalását megalapozza, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint – az Rtv. 93/A. §-ának (6) bekezdése alapján – a Testület az állásfoglalást megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2013. február 6.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
előadó testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag